

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/ziemianstwo/126212,Jan-Kazimierz-Hubert-Lekarz-w-sluzbie-spolecznemu.html>

Tablica epitafijna poświęcona dr. Janowi Hubertowi. Mińsk Mazowiecki, kościół pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Maryi Panny, stan obecny (fot. ze zbiorów autorki)

ARTYKUŁ

Jan Kazimierz Hubert. Lekarz w służbie społeczeństwu

OKRES HISTORYCZNY

(1939-1945) II wojna światowa

Autor: ANNA ŁOKIETEK-STELMACH 24.06.2026

Niestrudzony lekarz, społecznik, filantrop, patriota, idealista. Pierwowzór doktora Tomasza Judyma z powieści „Ludzie bezdomni” Stefana Żeromskiego,

z którym spokrewniona była żona lekarza Anna.

Jan Kazimierz Hubert urodził się 24 czerwca 1862 r. w Przysusze (można też spotkać w różnych źródłach inne daty dzienne, tj. 23 czerwca oraz 24 maja), w rodzinie szlacheckiej, jako środkowe dziecko Hieronima, obywatela ziemskiego, wójta gminy Przysucha, i Heleny z domu Skrętowskiej.

Jan miał dwie starsze siostry (Czesławę i Jadwigę) oraz dwóch młodszych braci: Wacława i Stanisława. Jego ojciec Hieronim za udział w powstaniu styczniowym został zesłany na Sybir, przebywał tam 10 lat. Wychowaniem dzieci zajmowała się wówczas matka.

Początki pozytywisty

Początkowo Jan pobierał nauki w domu, następnie przez 8 lat uczęszczał do gimnazjum w Radomiu. Ukończył je w 1882 r.

Naukę kontynuował na Wydziale Matematycznym Uniwersytetu Warszawskiego. Zaangażował się wówczas w działalność niepodległościową. Został relegowany z uczelni za udział w rozruchach i strajku na uniwersytecie. Aresztowany za udział w zamachu na dostojnika carskiego księcia Mikołaja Golicyna, został skazany na karę śmierci, zamienioną potem na 25 lat więzienia.

Wykupiony przez rodziców po rocznym pobycie w więzieniu, kontynuował studia na Wydziale Lekarskim UW, które ukończył w 1888 r. Następnie wyjechał do Francji, gdzie w Instytucie Pasteura pogłębiał swą wiedzę. W 1892 r. w Warszawie uzyskał stopień doktora nauk medycznych. Na fali nurtu pozytywistycznego odrzucił karierę naukową i rozpoczął praktykę lekarską, najpierw w Warszawie, a następnie w Kałuszynie koło Mińska Mazowieckiego.

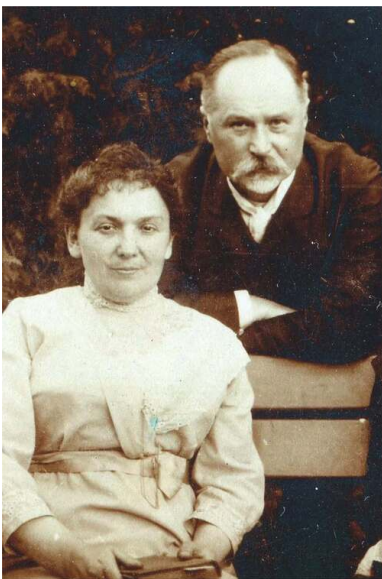

**Willa dr. Jana Huberta. Mińsk
Mazowiecki, ul. Gen. K.
Sosnkowskiego 4, obecnie
siedziba Muzeum 7. Pułku Ułanów
Lubelskich, będącego Oddziałem
Muzeum Ziemi Mińskiej, stan
obecny (fot. ze zbiorów autorki)**

Działalność w Mińsku Mazowieckim

W czerwcu 1895 r. w kościele św. Krzyża w Warszawie poślubił Annę Dalecką. W 1905 r. zamieszkali w Mińsku Mazowieckim (wówczas Nowomińsku). W 1907 r. zakupił dom z ogrodem (przy obecnej ul. gen. K. Sosnkowskiego 4) i otworzył w nim gabinet lekarski. Jednocześnie pracował jako lekarz fabryczny w fabryce Konstanty Rudzki i S-ka.

Oprócz pracy zawodowej był bardzo aktywny w życiu społecznym miasta. W roku 1916 współtworzył czteroklasową Szkołę Realną Męską (przekształconą w 1921 r. w Gimnazjum Męskie). Razem z żoną Anną był założycielem Polskiej Macierzy Szkolnej w Mińsku Mazowieckim. Pełnił w niej funkcję zastępcy prezesa, żona zaś prowadziła bibliotekę organizacji koła, która znajdowała się w budynku na terenie posesji.

**Dr Jan Hubert z żoną Anną, b.d.
(fot. ze zbiorów Muzeum Ziemi**

Mińskiej)

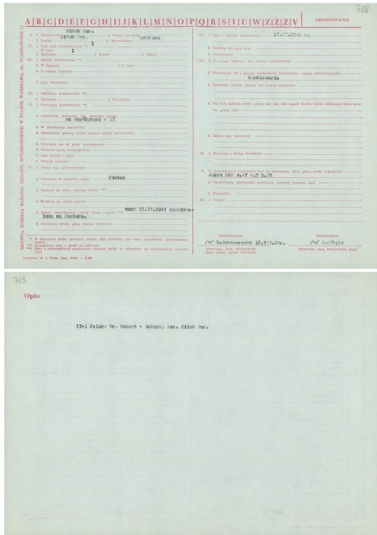
Dr Hubert współorganizował szpital miejski. W latach 1925-1932 podjął pracę w nowo utworzonej Kasie Chorych. W 1937 r. został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi za pracę zawodową i społeczną. W 1938 r. przyczynił się zarówno organizacyjnie, jak i finansowo do budowy murowanego budynku liceum ogólnokształcącego w Mińsku. Był osobą powszechnie znaną i szanowaną w mieście i powiecie, oddaną swej pracy i ludziom, wierną swojemu powołaniu – leczeniu i służbie drugiemu człowiekowi.

II wojna światowa

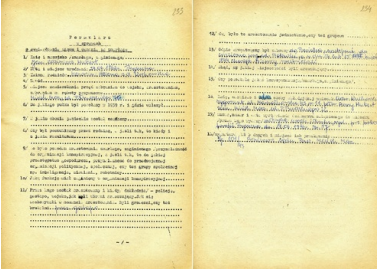
We wrześniu 1939 r. pracował wytrwale przy ratowaniu rannych, ofiar bombardowania oraz żołnierzy z okolicznych bitew. W czasie okupacji wspomagał podziemie AK-owskie pomocą medyczną, środkami finansowymi i bazą lokalową. W jego willi odbywały się zebrania konspiracyjne i odprawy komendanta Obwodu Armii Krajowej „Mewa-Jamnik-Kamień” por. Ludwika Wolańskiego ps. „Lubicz”. Wyjeżdżał też do rannych partyzantów.

17 lutego 1944 r. w czasie „Wielkiej Wsypy” dr Jan Hubert został aresztowany przez Niemców. Tego dnia w powiecie mińskim okupant aresztował przeszło 60 osób. Większość aresztowanych stanowili żołnierze Obwodu AK „Mewa-Jamnik-Kamień”, ale znaleźli się wśród nich również członkowie innych ugrupowań oraz osoby niezwiązane z konspiracją. Zostali oni przejściowo uwięzieni w siedzibie mińskiego Gestapo, a następnie w szkole w Latowiczu. Tam odbywały się pierwsze przesłuchania.

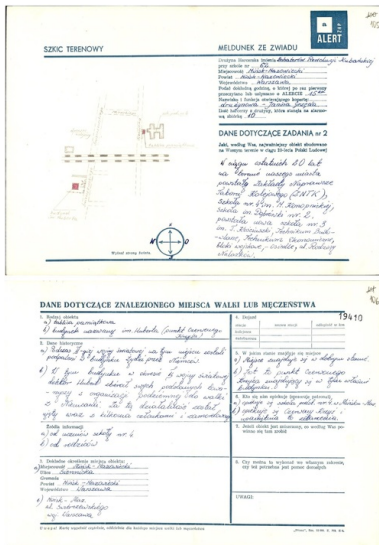
Po nieudanej próbie odbicia więźniów przez oddział AK w nocy z 19 na 20 lutego 1944 r., następnego dnia rano wszystkich wywieziono do Warszawy, na Pawiak. Zostali poddani okrutnym torturom. 82-letni dr Hubert nie przeżył śledztwa. Przyjęto, że został rozstrzelany przez Niemców 15 kwietnia 1944 r.

**Ankieta Głównej Komisji Badania
Zbrodni Hitlerowskich w Polsce
dotycząca aresztowania i
rozstrzelania na Pawiaku dr. Jana
Huberta (z zasobu AIPN)**

**Formularz w sprawach o
stwierdzenie zgonu i uznanie za
zmarłego dot. Jana Kazimierza
Huberta, powstały na podstawie
akt Sądu Powiatowego w Mińsku
Mazowieckim (z zasobu AIPN)**

**I Alert ZHP. Województwo warszawskie, powiat miński-
wypełnione przez harcerzy karty
meldunków, dokumentujące
miejsca i wydarzenia związane z
II wojną światową na terenie
powiatu mińskiego (z zasobu
AIPN)**

* * *

Hubertowie nie mieli dzieci. Anna Hubert, zgodnie z wolą zmarłego męża, całą nieruchomość przekazała na cele społeczne. W willi do lat 80. XX w. mieszcili się: oddział PCK oraz mieszkania kwaterunkowe. Po skomunalizowaniu obiektu i gruntownym remoncie w lutym 2001 r. willa stała się siedzibą Muzeum 7. Pułku Ułanów Lubelskich (które w 2005 r. zostało Oddziałem Muzeum Ziemi Mińskiej).

Na mińskim cmentarzu znajduje się symboliczna mogiła dr. Jana Huberta, którym opiekuje się: Towarzystwo Przyjaciół Mińska Mazowieckiego wraz z uczniami z Zespołu Szkół im. M. Skłodowskiej-Curie, miński OHP oraz harcerze ZHP. Jego imieniem nazwana została jedna z ulic w mieście. W miejscowym kościele pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny widnieje poświęcona mu tablica epitafijna.

Tablica epitafijna poświęcona dr. Janowi Hubertowi. Mińsk Mazowiecki, kościół pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Maryi Panny, stan obecny (fot. ze zbiorów autorki)

Symboliczna mogiła dr. Jana Huberta na cmentarzu parafialnym w Mińsku Mazowieckim, stan obecny (fot. ze zbiorów autorki)

COFNIJ SIĘ